Local Administration Journal 17(2) • April – June 2024 • 245-260
Received: January 6, 2024 • Revised: March 14, 2024 • Accepted: March 21, 2024
RESEARCH ARTICLE

Empowering Citizens to Enhance Quality of Life: The "Public Sphere" Initiative in Suphan Buri Province

Thongbai Singseetha
Community Organization Development Institute (Public Organization), Thailand

Chanit Suntapun
Graduate School of Law, National Institute of Development Administration, Thailand

Banjerd Singkaneti
Graduate School of Law, National Institute of Development Administration, Thailand

Chatcharin Thongmomram
Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration, Thailand

Abstract

The public sphere stands as the cornerstone of deliberative democracy, aiming to address the deficiencies of representative democracy. Positioned between the state and society, it serves to strike a balance between stability and social evolution. This platform fosters discussions, debates on public issues, and scrutiny of the state's activities. The action research project "Empowering Community Resilience on the basis of the Thai Democratic Regime by Social Innovation" employs a participatory action research approach. It emphasizes collaborative learning, involving the research team, pilot provincial community organizations, development support organizations, and stakeholders across sectors. The objective is to fortify communities and advocate for a central community forum. The selection of pilot communities across five provinces considered their readiness. This article presents the outcomes of activities undertaken during the initial year in Suphan Buri province. The research team engaged in a central forum, facilitating the exchange of views and consultations among the community organization network and leaders of the Council of Community Organizations and the Civil Society Sector. Together, they established development objectives under the "One Goal" concept, addressing pressing needs related to the quality of life across five domains: economics, health, education, welfare, and residential aspects in Suphan Buri Province.

Keywords

public sphere, deliberative democracy, participatory democracy, empowered communities

CORRESPONDING AUTHOR
Chanit Suntapun, Graduate School of Law, National Institute of Development Administration
148 Serithai Road, Klongchan, Bangkapi, Bangkok 10240, Thailand. Email: suntapun@yahoo.com
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

สานพลัง เปิด “พื้นที่กลาง” สร้างสุขสุพรรณ : แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตถ้วนหน้าในจังหวัดสุพรรณบุรี

ทองใบ สิงสีทา
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ฌานิทธิ์ สันตะพันธุ์
คณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บรรเจิด สิงคะเนติ
คณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ชัชรินทร์ ทองหม่อมราม
คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ
พื้นที่กลาง คือ หัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือที่พยายามแก้ไขข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทน พื้นที่กลางตั้งอยู่ระหว่างรัฐและสังคม ช่วยสร้างสมดุลระหว่างเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้มีการอภิปราย ถกเถียงประเด็นสาธารณะ หรือตรวจสอบการทำงานของรัฐ เป็นพื้นที่ของการตัดสินใจทางการเมืองที่ใช้ความคิดร่วมกันของทุกภาคส่วนสร้างผลลัพธ์ที่ผ่านการตัดสินใจบนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “นวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง : พื้นฐานของประชาธิปไตยอัตลักษณ์ไทย” ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เน้นกระบวนการร่วมเรียนรู้ ร่วมขับเคลื่อน และร่วมถอดบทเรียน ระหว่างคณะผู้วิจัย องค์กรชุมชนระดับจังหวัดนำร่อง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และองค์กรสนับสนุนการพัฒนา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ผลักดันให้มีเวทีกลางของชุมชน ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมเป็นพื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด โดยบทความฉบับนี้จะนำเสนอผลการดำเนินการในช่วงปีที่ 1 ของพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี จากที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมเวทีกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชน ผู้นำสภาองค์กรชุมชนและภาคประชาสังคม ได้เปิดพื้นที่กลางโดยร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ภายใต้แนวคิด “ดาวดวงเดียว” โดยคัดเลือกประเด็นความต้องการเร่งด่วนของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นประเด็นนำร่อง โดยเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการและด้านที่พักอาศัย อีกทั้งมีการขับเคลื่อนพื้นที่ระดับตำบลนำร่อง ที่ตำบลบ้านแหลมพัฒนา อำเภอบางปลาม้า เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลเป็นต้นแบบของพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ
พื้นที่กลาง, ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ, ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม, ชุมชนเข้มแข็ง

บทนำ

พื้นที่กลางหรือพื้นที่สาธารณะ คือ หัวใจสำคัญประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) ที่พยายามแก้ไขปัญหา หรือเติมเต็มข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ในที่นี้จะได้กล่าวถึงพื้นที่กลาง (Public Sphere) และประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy)

แนวคิดทางสังคมวิทยาเห็นว่า สังคม (Society) ใหญ่และสำคัญกว่ารัฐ (State) ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นถือว่ามีความจำเป็นและเป็นแนวทางที่จะพัฒนาให้สังคมและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง กระบวนการที่เกิดขึ้นดังกล่าวถือว่าเป็น“การพัฒนาประชาธิปไตยในระดับพื้นฐาน” และสามารถกล่าวได้ว่า การปกครองท้องถิ่นและประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากการสร้างโอกาสให้ภาคสังคมหรือภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นตนเองได้นั้น คือ หลักการสำคัญของประชาธิปไตยที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในทางสากล เราจึงอาจกล่าวได้ว่า ประชาธิปไตย คือ เครื่องมือสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่มีความแตกต่างจากจังหวัดอื่นของประเทศที่นโยบายและกระบวนการพัฒนาถูกกำหนดจากส่วนกลางทั้งด้านภารกิจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน (Functional Based) และประเด็นการพัฒนา (Issue Based) แม้ว่าจะมีการวิเคราะห์ภูมิรัฐศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ประกอบการออกแบบทิศทางการพัฒนาให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มากขึ้นก็ตาม ด้านกระบวนการพัฒนาที่ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัด ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมในการพัฒนาน้อยมาก ผู้นำภาคประชาชนที่เป็นตัวแทนได้มีโอกาสเข้าร่วมกระบวนการดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐได้บางโอกาส เช่น การเข้าร่วมเข้าร่วมกิจกรรม หรือได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ให้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานในกลไกต่าง ๆ เป็นต้น การมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจึงเป็นลักษณะผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้รับผลการพัฒนาเป็นสำคัญ ดังนั้นการสร้างการเรียนรู้ให้ประชาชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมการพัฒนาจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการสร้างการเรียนรู้ให้ภาคประชาชนเกิดความตระหนักถึงสิทธิของชุมชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตนเองร่วมกับภาคีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การปกป้องสิทธิชุมชนตนเอง กระบวนการปรึกษาหารือกันแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อดำเนินการาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะเป็นการพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็นอย่างดี เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมผ่านการปฏิบัติการจริงโดยนำหลักคิดเรื่อง “พื้นที่กลาง” มาเป็นเครื่องมือในการระดมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งคนภายในพื้นที่และบุคคลภายนอกมาร่วมคิด ร่วมออกแบบ (Integrated Approach) กระบวนการปรึกษาหารือแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้วยและเป็นการสานพลังการพัฒนาโดยมีพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้เครือข่ายภาคประชาสังคมระดับตำบลและจังหวัดเป็นกลไกที่มีศักยภาพและมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนงานการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ภายใต้การสร้างความร่วมมือกับภาคีหุ้นส่วนที่หลากหลายในระดับจังหวัดหรือระดับภูมิภาค

2. เพื่อสร้างความพร้อมในการพัฒนาในระดับตำบลและจังหวัด เพื่อพัฒนาแนวคิดจังหวัดแบบบูรณาการ โดยใช้กลไกภาคประชาชนในการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. เพื่อพัฒนาและยกระดับกระบวนการพื้นที่กลางให้เป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนตั้งแต่ระดับตำบลและระดับจังหวัด

แนวคิดและทฤษฎี

ในหัวข้อนี้จะอธิบายถึงความหมายและความสำคัญของชุมชน จากนั้นจะอธิบายพื้นที่กลางในฐานะที่เป็นกลไกจัดการตนเองของชุมชน

ความหมายและความสำคัญของชุมชน

“มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (Social Animals) มักเป็นคำกล่าวที่คุ้นหูมายาวนาน เนื่องจากการดำรงชีวิตของมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้มีชีวิตที่อยู่รอดรวมกันเป็นหมู่เหล่า มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันทำให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เกิดการผลิตซ้ำเผ่าพันธุ์และสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาจนกลายเป็นชุมชน

Alinsky (1989) ให้คำจำกัดความว่า ชุมชน หมายถึง การอยู่ร่วมกันในพื้นที่หนึ่งภายใต้ความหลากหลายและความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ อายุ และเพศสภาพ โดยที่ทุกคนต่างมีผลประโยชน์ส่วนตัว แต่การจัดตั้งชุมชนจะทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คำนิยามดังกล่าวสอดคล้องกับ Phillips และ Pittman (2008) ที่ให้คำนิยาม ชุมชน (Community) หมายถึง ที่ตั้งหรือสถานที่หรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจที่คล้ายคลึงกัน มีความสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับ Ismail (2009) ที่นิยามว่า ชุมชนโดยทั่วไปแล้วหมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่บริเวณเดียวกัน อยู่ใกล้กัน มีปฏิสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นประจำ มีเป้าหมายเดียวกันเพื่อตอบสนองความต้องการที่เฉพาะเจาะจง

จากคำนิยามดังกล่าว เห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนต้องมีความรู้สึกผูกพันกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความมุ่งมั่นต่อสวัสดิการของชุมชนที่จะได้รับ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น คำนิยามดังกล่าวสอดคล้องกับ Kaewthep (1995) มองว่าความเป็นชุมชนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคน สิ่งปฏิบัติและคุณค่าของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ชุมชนในปัจจุบันจึงควรเน้นที่การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน หมายถึง สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน โดยกลุ่มดังกล่าวอาจมีพื้นฐานมาจากการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน มีอัตลักษณ์ร่วม มีความหมายร่วม และมีความเข้าใจร่วมกัน (Samakeetham, 2014) อย่างไรก็ตาม ชุมชนในความเป็นจริงมีความหลากหลายและสลับซับซ้อนอย่างมาก กล่าวคือ นอกจากชุมชนแบบเครือญาติในเขตชนบทแล้วยังมีชุมชนหลากหลายรูปแบบที่ เช่น ชุมชนบนพื้นที่ราบสูงที่เป็นชุมชนชนเผ่าต่าง ๆ ชุมชนในพื้นที่ที่ราบต่ำ ชุมชนชาวสวน ชุมชนชาวประมง ชุมชนทางศาสนา ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

เป็นต้น ส่วนชุมชนในเขตเมืองพบมีชุมชนแออัด หมู่บ้านจัดสรร ชุมชนที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนที่ไม่รู้จักกันเป็นส่วนตัว อาทิ ชุมชนบนโลกไซเบอร์ เป็นต้น (Samukkethum, 2023)

ในอดีต ชุมชนมีความสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนตนเองได้เกือบทุกอย่าง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาจากภายนอกหรือจากภาครัฐมากนัก แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงทำให้ชุมชนต้องพึ่งพากลไกต่างๆ ของภาครัฐมากขึ้น เช่น กลไกของภาครัฐด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของคนภายในชุมชนลดลงและประชาชนก็สามารถได้รับการตอบสนองผ่านกลไกของรัฐดังกล่าวได้ตามโอกาสและนโยบายของภาครัฐที่เอื้ออำนวย เช่น การฝากบุตรหลานให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของไว้กับสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ ครอบครัวมีบทบาทน้อยลง การพึ่งพาเพื่อนบ้านด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินน้อยลงเพราะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบอยู่แล้ว การทำมาหากินก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงชุมชน เพราะมีหน่วยงานและสถานที่ทำงานทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนมากมายรองรับ การพักผ่อนหย่อนใจก็สามารถหาได้จากสถานบันเทิงหรือจากสื่อบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ และสื่อสังคมออนไลน์ในยุคดิจิตอลได้ทดแทนการคบค้าสมาคมและการทำกิจกรรมร่วมกัน ที่กล่าวมานี้ สะท้อนได้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระดับจิตใจ คือ ความผูกพันและการเสียสละช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนลดน้อยลงทุกขณะ (Promgird, 2013)

หลายทศวรรษที่ผ่านมา การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของประเทศเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐเป็นสำคัญ มีกระบวนการและขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผล ฯลฯ กระบวนการและขั้นตอนเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้เนื่องจากภาครัฐปฏิบัติการฝ่ายเดียวขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมีมากเกินกว่าขีดความสามารถในการจัดการของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ตัวอย่างเช่น ชุมชนแออัดในเมือง ประสบปัญหาเรื่องการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภค การว่างงาน ความยากจน ยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ปัญหาความเดือดร้อนเหล่านี้มีความสัมพันธ์ซับซ้อนและมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมากมาย จำเป็นต้องมีกระบวนการวิเคราะห์สาเหตุ ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) ต่าง ๆ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด กระบวนการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่ชุมชนไม่มีบทบาทในกระบวนการและขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ ได้บั่นทอนความเป็นชุมชนลงทีละน้อย เพราะศักยภาพของคนในชุมชนไม่ได้รับการพัฒนา อีกทั้งยังเป็นการสร้างค่านิยมที่ไม่ถูกต้องให้กับชุมชน เนื่องจากชุมชนไม่ได้ “พึ่งตนเอง” ในการแก้ไขปัญหาของตนเอง แต่เฝ้ารอคอยการช่วยเหลือจากภาครัฐและบุคคลภายนอก (Outsiders) รัฐจึงกลายเป็นผู้จัดสวัสดิการสังคมและเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาแทนชุมชนแทบทั้งหมด จนเป็นเหตุให้ความเป็นชุมชนอ่อนแอลงและหมดความสำคัญ Robert A. Nisbet (1970) เห็นว่า หากมองในแง่การพัฒนาประชาธิปไตยแล้ว การที่รัฐเข้าไปกระทำการแทนชุมชนทุกอย่างนั่นไม่ใช่เป็นรัฐที่ดี แต่ Nisbet (1970) เห็นว่าประชาธิปไตยที่ดีกว่านี้ ต้องเป็นรัฐที่สามารถถอนตัวออกมาจากการทำหน้าที่และภารกิจต่าง ๆ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือรัฐประชาธิปไตยที่ดีต้องทำงานให้น้อยลง แล้วควรเปิดช่องทางให้กลุ่ม องค์กร และชุมชนต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการชุมชนของเขาเองได้มากขึ้น สภาวะ “การล่มสลายของชุมชน” อันเป็นผลพวงจากการพัฒนาประเทศอย่างขาดสมดุลกลายเป็นประเด็นที่ได้รับการตระหนักว่าเป็นปัญหาระดับชาติและเป็นส่วนหนึ่งที่นำไปสู่การปรับกระบวนทัศน์ใหม่ของรัฐในการพัฒนาประเทศ โดยมีการกล่าวถึงแนวคิด “การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง”

พื้นที่กลาง : กลไกการจัดการตนเองของชุมชน

Habermas (1991) นักวิชาการชาวเยอรมันได้คิดค้นแนวคิดพื้นที่กลาง (Public Space) โดยคำว่า “พื้นที่” ในความหมายของ Habermas ไม่ได้หมายถึงสถานที่หรือพื้นที่ แต่หมายถึง วงพูดคุย เวทีที่สามารถทำให้กลุ่มบุคคลหรือบุคคลได้มาพบปะกันหรือกล่าวได้ว่า “พื้นที่กลาง” คือ พื้นที่สาธารณะของประชาชนในการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการจัดการปกครองในระดับท้องถิ่น

หลักการที่จำเป็นสำหรับพื้นที่กลางตามที่ Habermas เขียนเป็นภาษาเยอรมันคือ *Öffentlichkeit* ซึ่งหมายถึง “การเปิดกว้าง” (Openness) ซึ่งการเปิดกว้างในที่นี้คือการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนรวมและทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่กลางได้ และยังรวมถึงการกระทำบางสิ่งบางอย่างให้เป็นสาธารณะ หรือ การหารือในที่สาธารณะ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่กระทำจะต้องเปิดเผยและได้รับการพิจารณาต่อสาธารณะได้ (Klienstuber, 2001)

พื้นที่กลาง คือ หัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) ที่พยายามแก้ไขปัญหาหรือเติมเต็มข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ในกระบวนการกระจายอำนาจของรัฐที่ให้น้ำหนักการกระจายอำนาจผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอาศัยระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเป็นเครื่องมือเข้าสู่อำนาจ และในที่สุดผู้ได้อำนาจในการจัดการปกครองท้องถิ่นผ่านกลไกตัวแทนดังกล่าว ส่วนใหญ่ผู้ได้รับเลือกตั้งจะเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่น ภาคประชาชนจะถูกผลักออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการกระจายอำนาจของไทย นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัวไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อนและมีความแตกต่างได้

กล่าวได้ว่า ไม่มีกรอบแนวคิดใดที่สามารถอธิบายความเป็นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือได้ดีเท่าแนวคิดพื้นที่กลาง (Sommerfeldt, 2013) โดย Habermas (1996) ได้อธิบายว่าพื้นที่กลางเป็นรูปแบบที่ตั้งอยู่ระหว่างรัฐและสังคมที่มีความสำคัญต่อการรักษาประชาธิปไตย เนื่องจากสามารถช่วยสร้างสมดุลระหว่างเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Castells, 2008) เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้มีการอภิปราย ถกเถียง พูดคุยประเด็นสาธารณะ หรือตรวจสอบการทำงานของรัฐ เป็นพื้นที่ของการตัดสินใจทางการเมืองที่จำเป็นต้องใช้ความคิดร่วมกันของทุกภาคส่วน (Habermas, 2020) ส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ผ่านการตัดสินใจตั้งอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้โดยหลักการพื้นที่กลางกับหลักการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน แต่เป็นการเติมเต็มและสร้างระบบคู่ขนานของการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นไทย ระบอบประชาธิปไตยทั้งสองแบบสามารถอยู่คู่กันได้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือจะช่วยแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ของระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนได้

ฉะนั้น พื้นที่กลางในหลักการตามความคิดตามระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือจะสำเร็จได้ ต้องสร้างพลเมืองตื่นรู้ (Active citizen) และมีจิตสาธารณะรวมหมู่ (Civic life) รูปแบบการมีส่วนร่วมในพื้นที่กลาง คือ การที่ภาคประชาชนหรือภาคพลเมืองเข้าร่วมกันวิเคราะห์แลกเปลี่ยนถกแถลงหารือกันเพื่อนำเสนอแนวคิดของตนในการสร้างนโยบายท้องถิ่น ติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการในพื้นที่ หลักการสำคัญของพื้นที่กลางและหลักการของประชาธิปไตยแบบปรึกษา คือ กระบวนการที่ให้ประชาชนหรือภาคพลเมือง ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและตอบสนองข้อเรียกร้องเพื่อให้ตัวแทนของตนหรือรัฐบาลนำไปปฏิบัติต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “นวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง: พื้นฐานของประชาธิปไตยอัตลักษณ์ไทย” ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยเน้นกระบวนการร่วมเรียนรู้ ร่วมขับเคลื่อน และร่วมถอดบทเรียน ระหว่างคณะผู้วิจัย องค์กรชุมชนระดับจังหวัดนำร่อง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และองค์กรสนับสนุนการพัฒนา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน อาทิ ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ภาคีวิชาการ ฯลฯ ผ่านห้องทดลองสังคม (Social Lab) เพื่อให้เกิดกระบวนการในการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยผลักดันให้มีการสร้างพื้นที่เพื่อทำหน้าที่เป็นเวทีกลางของชุมชน หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวมตัว ปรึกษาหารือ ประสานงาน บูรณาการการดำเนินงานจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน ทั้งนี้โดยแบ่งการขับเคลื่อนเป็นระดับตำบลผ่านสมัชชาตำบลและระดับจังหวัดผ่านสมัชชาจังหวัด ในกรณีที่มีความพร้อมในระดับจังหวัดและระดับภาค อาจนำไปสู่การจัดให้มี “สมัชชาระดับชาติ” ได้ในอนาคต สำหรับการดำเนินการในช่วงปีที่ 1 (เริ่มโครงการเมื่อเดือนเมษายน 2566) ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมเป็นพื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงรายขอนแก่น สุพรรณบุรี ชลบุรี และพัทลุง โดยบทความฉบับนี้จะนำเสนอผลการดำเนินการในช่วงปีที่ 1 ของพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในพื้นที่นำร่องต่าง ๆ มีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามบริบทและพัฒนาการงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของพื้นที่ แต่จะมีองค์ประกอบและภาคีพัฒนาเข้ามาร่วมคล้ายคลึงกัน เช่น ทุกพื้นที่จังหวัดนำร่องเป็นพื้นที่ที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง มีผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนงานพัฒนา และมีต้นทุนทางการพัฒนาที่มีประสบการณ์ในการเชื่อมโยงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ในจังหวัดเพื่อมาสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีต้นทุนการพัฒนาที่สำคัญ คือ สภาองค์กรชุมชนตำบลที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนส่งเสริมจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ครอบคลุมทุกพื้นที่ตำบลของทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วทั้งจังหวัด รวม 125 แห่ง จัดตั้งกองทุนสวัสดิการตำบลเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกันจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกด้วยกันเอง จำนวน 58 ตำบล มีขบวนผู้นำชุมชนในระดับจังหวัดที่ทำบทบาทในการประสานงานกับองค์กรชุมชนต่างๆที่เกิดขึ้นทั่วทั้งจังหวัดให้เกิดความร่วมมือกัน เชื่อมโยงงานพัฒนาของภาคประชาชนร่วมกันภายในจังหวัด นอกจากนั้นก็มีสมาคมเครือภาคประชาสังคม สุพรรณบุรี ที่เป็นการรวมตัวกันของผู้มีจิตสาธารณะที่มีความต้องการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรีให้เกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการหลังจากได้มีการทบทวนต้นทุนการพัฒนาในพื้นที่ จึงได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายร่วมในการพัฒนาผ่านกระบวนการปรึกษาหารือแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นโดยได้เชิญชวนภาคีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมกระบวนการหลากหลายมากขึ้น เช่น ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงจังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี นักวิชาการ ฯลฯ ได้เปิดเวทีปรึกษาหารือกันมาอย่างต่อเนื่องทั้งเวทีเล็ก ๆ และขยายขอบเขตผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นจนได้เป้าหมายร่วมการพัฒนาจังหวัดสุพรรบุรีตรงกัน คือ การร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตที่ดีของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีให้ทั่วถึงถ้วนหน้า ออกแบบคำเรียกเป้าหมายสั้นว่า “สานพลังสร้างสุขสุพรรณ” ต่อมาก็มีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนมาต่อเนื่อง เช่น ร่วมกันลงพื้นที่ปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่ตำบลต้นแบบการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตร่วมกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่ตำบลบ้านแหลมพัฒนา อำเภอบางปลาม้า โดยเป็นกิจกรรมร่วมระหว่างสมาคมเครือข่ายภาคประชาสังคมสุพรรณบุรี สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม (สสป.) ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี นายอำเภอบางปลาม้า สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น

ผลการวิจัย

ขอแบ่งการนำเสนอเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ (1) จังหวัดสุพรรณบุรีในฐานะพื้นที่นำร่องของการสร้างพื้นที่กลาง และ (2) แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีให้เกิดความเข้มแข็ง

จังหวัดสุพรรณบุรีในฐานะพื้นที่นำร่องของการสร้างพื้นที่กลาง

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุพรรณบุรี และประเด็นขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

พื้นฐานของจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเมืองโบราณที่พบหลักฐานทางโบราณคดีซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500 – 3,800 ปี โดยโบราณวัตถุที่ขุดพบมีทั้งโบราณวัตถุในยุคหินใหม่ ยุคสัมฤทธิ์ และยุคเหล็ก เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ตั้งแต่ยุคก่อนที่คนไทยจะรวบรวมบ้านเมืองเป็นปึกแผ่น สุพรรณบุรีก็เป็นศูนย์กลางอำนาจแห่งหนึ่งของแว่นแคว้นโบราณในภูมิภาคนี้คือ แคว้นสุพรรณภูมิ ซึ่งได้ร่วมมือกับแคว้นละโว้ในการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยจังหวัดสุพรรณบุรีมีลักษณะภูมิประเทศตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางด้านทิศตะวันตกของประเทศ มีแม่น้ำสุพรรณบุรีหรือแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์สูง สืบเนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศในยุคสมัยก่อนที่เป็นเมืองหน้าด่านและมีพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ทำให้สุพรรณบุรีเป็นเมืองที่มีผู้คนจากดินแดนโพ้นทะเลและชาวพื้นเมืองหลายกลุ่มเดินทางเข้ามาอาศัย เป็นเหตุให้สุพรรณบุรีมีความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ชาวไทยพื้นถิ่นซึ่งเป็นคนไทยที่มีเชื้อชายเป็นคนไทยในจังหวัดสุพรรณบุรี ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ชาวไทยเชื้อสายไทยทรงดำ ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียงสุพรรณบุรี ชาวไทยเชื้อสายญวณ เป็นต้น

ด้านประชากร จากข้อมูลปี พ.ศ.2564 จังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 836,800 คน โดยประกอบด้วย ประชากรในช่วงอายุน้อยกว่า 26 ปี จำนวน 238,525 คน (คิดเป็นร้อยละ 28.50 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ประชากรในช่วงอายุ 26 ปี - 49 ปี เป็นประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน จำนวน 289,499 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ซึ่งเป็นจำนวนประชากรที่มีมากที่สุดของจังหวัด ประชากรในช่วงอายุ 50 – 60 ปี จำนวน 141,159 (คิดเป็นร้อยละ 16.87 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ประชากรช่วงอายุ 61 ปี - 69 ปี จำนวน 86,304 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.31 ของจำนวน

ประชากรทั้งหมด) ประชากรช่วงอายุ 70 ปี - 89 ปี จำนวน 76,811 คน (คิดเป็นร้อยละ 9.18 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ประชากรช่วงอายุ 90 ปี - 100 ปี จำนวน 4,230 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.51 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) และประชากรในช่วงอายุมากกว่า 100 ปีขึ้นไป อันเป็นประชากรที่น้อยที่สุด โดยมีจำนวน 272 คน (คิดเป็น 0.03 ของจำนวนประชากรทั้งหมด) ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสุพรรณบุรีประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ (Suphanburi Provincial Statistical Office, 2021)

เหตุผลที่เลือกจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นหนึ่งในพื้นที่นำร่องของโครงการวิจัยเนื่องจากสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นและมีความพร้อมในด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนา ทั้งความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ระบบชลประมาณและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่มีผลต่อการประกอบอาชีพหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน มีที่ตั้งไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก สะดวกต่อการคมนาคมขนส่ง เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยเฉพาะความโดดเด่นในเรื่องของการรวมตัวกันของภาคประชาสังคม ซึ่งนับว่าภาคประชาสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรีมีพัฒนาการมานาน และต่อมาได้มีการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนขึ้นครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด เช่น สภาองค์กรชุมชนตำบล กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มแปรรูปผลผลิตปลอดสารเคมี ฯลฯ และมีผู้นำชุมชนที่เป็นกลไกกลางในระดับจังหวัด หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัด” ทำบทบาทเชื่อมโยงผู้นำชุมชนจากพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อสื่อสารงานพัฒนาและสนับสนุนการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนร่วมกัน ผู้นำภาคประชาชนและประชาสังคมระดับจังหวัด มีประสบการณ์การจัดเวทีสมัชชาประชาชนระดับจังหวัดหรือเวทีพลเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี และได้รับงบประมาณอุดหนุนจากแหล่งทุนภายนอกและผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีในการรวบรวมข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด และผลักดันให้เกิด “เวทีกลางในระดับจังหวัด” ขึ้น ภาคประชาสังคมเรียกว่า “เวทีพลเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี” นำเสนอปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรีและแนวทางแก้ไขต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ด้วยศักยภาพของพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี การก่อรูปกลไกการขับเคลื่อนงานของภาคประชาชนและประชาสังคม รวมทั้งประสบการณ์การขับเคลื่อนพื้นที่กลางในระดับจังหวัดดังกล่าว จึงเป็นต้นทุนสำคัญในการขับเคลื่อนงานเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่กลางของทุกภาคส่วนเพื่อบูรณาการงานพัฒนาในจังหวัดและยกระดับความเข้มแข็งต่อไป

ประเด็นขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี : การพัฒนาคุณภาพชีวิต

การขับเคลื่อนงานของเครือข่ายภาคประชาชนและประชาสังคมของจังหวัดสุพรรณบุรีเริ่มตั้งแต่การหนุนเสริมของกองทุนเพื่อสังคม (SIF) ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ประมาณปี 2546 ที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฐานรากและกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน โดยได้รวมกันตั้งเป็น “ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน ภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ขึ้น มีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานสนับสนุน ต่อมาได้พัฒนามาเป็น ศจพ.ปชช. และจัดตั้งเป็นคณะประสานงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้น และมีพัฒนาการมากขึ้นโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล สนับสนุนกิจกรรมการแก้ปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยผ่านโครงการบ้านมั่นคงเมืองและบ้านมั่นคงชนบท และการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน ทำให้ขอบเขตการ

ดำเนินงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีมีเนื้อหากิจกรรมกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

การเกิด “เวทีกลางในระดับจังหวัด” ที่ผลักดันโดยเครือข่ายผู้นำภาคประชาชนและประชาสังคมเพื่อให้เป็นเวทีสะท้อนปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในแต่ละพื้นที่หรือที่เรียกว่า “เวทีพลเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี” ได้ก่อให้เกิดการรับรู้ของพลังภาคประชาชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานในระดับจังหวัดได้รับรู้ถึงสถานะและพลังของขบวนองค์กรชุมชนที่มีเป้าหมายต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีให้ดีขึ้น

จากการจัดเวทีปรึกษาหารือกันของเครือข่ายผู้นำขบวนองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนและภาคประชาชนสังคม จังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้คณะผู้วิจัยได้รับรู้ถึงการทำบทบาทของชุมชนและเครือข่ายขบวนผู้นำองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยมีประเด็นการพัฒนาที่ขบวนผู้นำและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่ได้ดำเนินการและมีแผนการที่จะขับเคลื่อนต่อไป และคณะผู้วิจัยได้รับทราบถึงสถานการณ์ปัญหาความเดือดร้อน (Pain Point) ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นการพัฒนาและร่วมกับผู้นำชุมชนและภาคประชาสังคมจังหวัดออกแบบเป็นแนวทางการบูรณาการทั้งกับขบวนองค์กรชุมชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ รวมถึงภาคีพัฒนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการผลักดันให้เกิดเวทีร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี ออกแบบวิธีการและเครื่องมือขับเคลื่อนงานร่วมกัน เป็นการกำหนดการพัฒนาจาก “บุคคลภายใน” (Insiders) จังหวัดที่เป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของปัญหาความเดือดร้อนแล้วบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นบุคคลหรือองค์กรภายนอก (Outsiders) ที่จะเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้ประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีถ้วนหน้า พัฒนาขบวนการภาคประชาชนให้เกิดความเข้มแข็งทั้งในระดับจังหวัดและระดับตำบล

กระบวนการเคลื่อนงานในระดับจังหวัด จะนำเอาปัญหาความเดือดร้อนของคนในชุมชนมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับจังหวัด เชื่อมโยงหน่วยงานระดับนโยบายของจังหวัดเพื่อสนับสนุนพื้นที่ตำบล ผลักดันให้เกิดเวทีสมัชชาประชาชนในระดับจังหวัด ส่วนในระดับตำบล สนับสนุนให้เกิดกลไกบูรณาการระดับตำบล มีการเชื่อมโยงและสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นประเด็นการพัฒนาที่เป็นภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอยู่แล้ว โดยมีเนื้อหาครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นอยู่ และที่อยู่อาศัย 2) ด้านเศรษฐกิจ รายได้ รายจ่าย การออม และหนี้สิน 3) ด้านสุขภาพและสุขภาวะ 4) ด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม และ 5) ด้านสวัสดิการ เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงสิทธิด้านสวัสดิการต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรีให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ การวิเคราะห์หน่วยงานในพื้นที่เพื่อร่วมเป็นภาคีพัฒนา การวิเคราะห์ปัญหาของจังหวัด ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดสุพรรณบุรีได้ใช้กระบวนการดังกล่าวแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนสำเร็จมาแล้วหลายด้าน เช่น ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี กรณีการเลี้ยงสุกรในเขตตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ที่เจ้าของ

ฟาร์มเลี้ยงสุกรปล่อยมูลสุกรลงในแหล่งน้ำ เป็นผลให้แหล่งน้ำในชุมชนเน่าเสีย ปลาและสิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำตาย ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนมาหลายครั้ง หลายช่องทางหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหามานานแต่ไม่สามารถแก้ไขได้เนื่องจากเป็นการดำเนินการแบบ “ต่างคนต่างทำ” ไม่มีการร่วมมือกัน หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงได้มีการประสานความร่วมมือกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้ อันเป็นการประสานงานกันระหว่างจังหวัด ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำและร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขแบบมีส่วนร่วม

แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีให้เกิดความเข้มแข็ง

การขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจำเป็นต้องอยู่บนหลักการของความเท่าเทียมทางสังคม ซึ่งเปลี่ยนจุดเน้นของความยั่งยืนทางสังคมไปสู่การเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน (Bramley & Power 2009) ดังนั้นจุดเน้นเพิ่มเติมของความยั่งยืนทางสังคมจึงให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องชุมชน ซึ่งให้มีความสำคัญกับบริบททางความคิด ความสัมพันธ์ และการกระทำร่วมกันของคนในชุมชน (Goodsell et al., 2010) เพื่อให้การขับเคลื่อนเครือข่ายชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืนจึงจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ของชุมชนโดยอาศัยผลักดันให้ผู้นำชุมชน ผู้อาศัยที่มีประสบการณ์ของแต่ชุมชนเป็นผู้มีบทบาทหลัก เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้จะมีความเชื่อมโยงกับความผูกพันของชุมชม รับรู้สภาพปัญหาอย่างแท้จริงและลึกซึ้งจนกลายเป็นความพึงพอใจของชุมชน โดยความพึงพอใจของชุมชนนั้นมุ่งเน้นไปที่ความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนของตนด้วย (Brown et al., 2000; Cope et al., 2015) ทั้งความผูกพันในชุมชนและความพึงพอใจของชุมชนยังช่วยให้ผู้อาศัยในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนกำหนดขึ้น สร้างความรู้สึกร่วมของชุมชนที่เข้มแข็ง เมื่อผู้คนสามารถเชื่อมต่อซึ่งกันและกันก็จะทำให้รักษาความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมากยิ่งขึ้น (Eizenbergv& Jabareen, 2017)

“ชุมชนเข้มแข็ง” จึงเป้าหมายที่หมู่บ้านหรือชุมชนต่างๆ ต้องการที่จะพัฒนาชุมชนตนเองให้ไปถึงเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของคนในชุมชนว่ามีขีดความสามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ของชุมชนได้ด้วยตนเองสะท้อนให้เห็นถึงประชาชนผู้อาศัยในพื้นที่มีความสามัคคี มีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน สมาชิกในชุมชนใช้ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ให้ความร่วมมือในการทำงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่โดยเฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจหน้าที่โดยตรง สมาชิกในชุมชนมีจิตอาสาและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบร่วมกัน (Isariyanon, 2021)

จากที่คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเวทีกลางของการปรึกษาหารือของเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชน ผู้นำสภาองค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมเพื่อกำหนดแผนการขับเคลื่อนงานร่วมกัน และได้เปิดโอกาสให้ผู้นำสภาองค์กรชุมชนตำบล ภาคประชาสังคมและผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมได้วิเคราะห์ทิศทางและเป้าหมายการเคลื่อนงานพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรีร่วมกัน โดยมีข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมว่าการพัฒนาไปสู่เป้าหมายชุมชนเข้มแข็ง จังหวัดเข้มแข็ง และประเทศเข้มแข็งได้นั้น ต้องมีกระบวนการวิเคราะห์บริบทเชิงพื้นที่ การวิเคราะห์หน่วยงานในพื้นที่เพื่อร่วมเป็นภาคีการพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง ได้นำเสนอถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในอำเภอด่านช้างว่า มีปัญหาในพื้นที่ด่านช้างหลายด้านที่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด ซึ่ง

อำเภอด่านช้างเป็นอำเภอหนึ่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติได้ หากมีการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่การประสานงานหรือติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อนำปัญหาไปเสนอเป็นไปได้ยาก เนื่องจากไม่มีพื้นที่หรือช่องทางในการติดต่อประสานงาน เป็นต้น

คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันให้ทุกภาคส่วนเห็นเป็นเป้าหมายการขับเคลื่อนเป็นเรื่องเดียวกัน ภายใต้แนวคิด “ดาวดวงเดียว” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) กลไกความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน ประชาสังคม ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งภาคีพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งเป็นภาคส่วนต่างๆที่เข้ามาร่วมกันคิด กำหนดเป้าหมายร่วมในการพัฒนาจังหวัด ต้องยึดถือเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ภายใต้วิสัยทัศน์ร่วมเดียวกันคือ “สานพลัง สร้างสุขสุพรรณ” ใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาความเดือดร้อนแบบมีส่วนร่วม ออกแบบการดำเนินงานร่วมกัน แบ่งบทบาทให้แต่ละภาคส่วนไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงาน แล้วมีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานและกำหนดแผนปฏิบัติการเคลื่อนต่ออย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้คือ “พื้นที่กลาง” ของการพัฒนาจังหวัด กระบวนการที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด เป็นกระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) ซึ่งก็คือกระบวนการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองโดยมีกลไกภาคประชาชนและประชาสังคมเป็นผู้มีบทบาทหลักและพัฒนาไปสู่ “สภาพลเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี” ในระยะต่อไปเพื่อทำบทบาทเป็นกลไกการเชื่อมประสาน ต่อรองและร่วมพัฒนากับหน่วยงานภาครัฐ

2) ร่วมกันเปิดพื้นที่กลางหรือสภาพลเมืองในระดับตำบลและในระดับจังหวัด เพื่อให้เป็นเวทีและโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้แทนหน่วยงาน ภาคีพัฒนาอื่น ๆ นำเสนอปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการในการพัฒนาของประชาชนในจังหวัด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันวิเคราะห์หาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัด โดยคัดเลือกประเด็นความต้องการเร่งด่วนนำมาเป็นประเด็นนำร่องดำเนินงานร่วมกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานกับหน่วยงานต่างๆ โดยแผนพัฒนานั้นต้องมีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่มาสนับสนุน โดยอาจนำข้อมูลที่ภาครัฐได้จัดเก็บไว้แล้วมาเป็นต้นทุนในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย เช่น ข้อมูลประชากรที่เป็นกลุ่มเปราะบางในจังหวัด (TPMAP) ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนยากจนผู้ด้อยโอกาส หรือข้อมูลคนจนในจังหวัด (Thai QM) เป็นต้น

นอกจากนั้นได้มีการนำเสอและทบทวนวิสัยทัศน์ของขบวนองค์กรชุมชนสุพรรณบุรี เพื่อเป็นการทบทวนความฝัน ความหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการเคลื่อนงานพัฒนาร่วมกัน และได้ข้อเสนอวิสัยทัศน์ร่วม คือ “จังหวัดสุพรรณบุรีเข้มแข็ง ขบวนองค์กรชุมชนเป็นกลไกหนุนเสริมในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตตามหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้หลักคิดการขับเคลื่อนชุมชนจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) มีประเด็นการพัฒนาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว 3 ประเด็น ดังนี้

1) การเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชน โดยการเพิ่มขีดความสามารถของขบวนองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

2) พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จังหวัดสุพรรณบุรีให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีถ้วนหน้าและทั่วถึง โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ประกอบด้วย

2.1) ด้านความเป็นอยู่ โดยเฉพาะด้านที่พักอาศัยมีความจำเป็นอย่างมาก ควรมีเงินช่วยเหลือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับช่วงวัย วิเคราะห์และวางแผนระบบน้ำ ส่งเสริมให้แต่ละชุมชนมีแหล่งน้ำอุปโภค

2.2) ด้านเศรษฐกิจ เน้นการส่งเสริมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งงาน พัฒนาฝีมือแรงงาน การสำรวจคนว่างงาน เพื่อช่วยเหลือให้กลับเข้าสู่ตลาดแรงงาน ตลอดจนหาแหล่งกระจายสินค้าเกษตร พัฒนาทักษะด้านการมีวินัยทางการเงินของครอบครัว สร้างนิสัยการออม

2.3) ด้านสุขภาพ เน้นการเสริมสร้างดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันและสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จัดหาสถานที่ออกกำลังกายในหมู่บ้าน การดูแลผู้ป่วยติดเตียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพจิต ส่งเสริมการปลูกและจำหน่ายพืชสมุนไพรเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ การบริการสาธารณสุขที่เข้าถึงง่าย มีมาตรฐานและเท่าเทียมกันทุกพื้นที่

2.4) ด้านการศึกษา ดูแลผู้ด้อยที่เข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา สำรวจข้อมูลผู้หลุดออกจากระบบการศึกษา อุดหนุนทุนการศึกษาแก่เด็กยากไร้ จัดหาอุปกรณ์การเรียน ที่พักและอาหารให้เด็กที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งห่างไกลจากสถานศึกษา ผลักดันการศึกษาเชิงปฏิบัติการให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่และมุ่งเน้นการศึกษาในภาคปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในชุมชนให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนระดับจังหวัด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับชุมชน

2.5) ด้านสวัสดิการ ส่งเสริมให้ชาวสุพรรณบุรีทุกคนเข้าถึงสิทธิของประชาชนด้านสวัสดิการชุมชน เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จัดหาไฟฟ้าสำหรับการทำเกษตร มีกองทุนหมู่บ้านหรือสวัสดิการช่วยเหลือยามฉุกเฉิน เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย

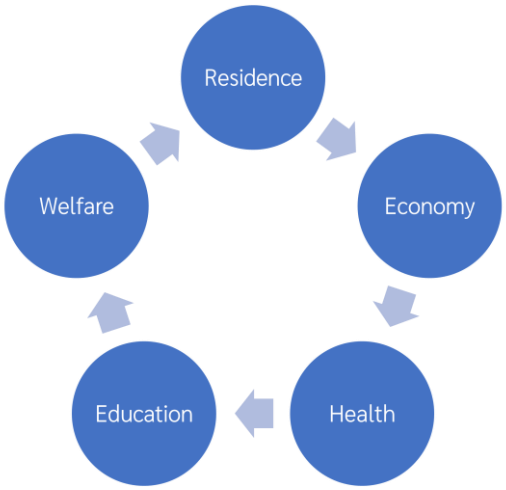

Figure 1. Key Issues for Improving Quality of Life in Suphan Buri Province

3) การพัฒนาเศรษฐกิจและทุนของชุมชน โดยสนับสนุนให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพปลอดภัยจากสารเคมี ลดต้นทุนการผลิต การแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย และสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งทิศทางการขับเคลื่อนงานนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมงานพัฒนาพื้นที่โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง พัฒนาให้สภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงาน อันมีประเด็นงานพัฒนาที่สำคัญทั้งห้าประเด็นดังกล่าวข้างต้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีความเป็นมาอย่างยาวนาน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีการจัดตั้ง “ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน ภาคประชาชน” (ศตจ.ปชช.) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุน ต่อมาได้พัฒนามาเป็น ศจพ.ปชช. และจัดตั้งคณะประสานงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้น กระทั้งมีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 ผู้นำขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรีและเครือข่ายภาคประชาสังคม ได้แก่ คณะทำงานพัฒนาสำนึกพลเมือง สมาชิกสภาพัฒนาการเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้าจังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ ได้รับงบประมาณอุดหนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีให้รวบรวมปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด และผลักดันให้เกิด “เวทีกลางในระดับจังหวัด” ขึ้นเรียกว่า “เวทีพลเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี” นำเสนอปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรีและแนวทางแก้ไข ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้ก่อให้เกิดการรับรู้ของพลังภาคประชาชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน ทำให้หน่วยงานผู้ว่าราชการาจังหวัดและหน่วยงานในระดับจังหวัดได้รับรู้ถึงสถานะและพลังของขบวนองค์กรชุมชน

แนวทางที่ใช้ในการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดสุพรรณบุรีจะเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย

ก. ด้านเศรษฐกิจ เน้นการส่งเสริมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งงาน พัฒนาฝีมือแรงงาน การสำรวจคนว่างงาน เพื่อช่วยเหลือให้กลับเข้าสู่ตลาดแรงงาน ตลอดจนหาแหล่งกระจายสินค้าเกษตร

ข. ด้านสุขภาพ เน้นการดูแลสุขภาพในเชิงป้องกัน ด้วยการจัดหาสถานที่ออกกำลังกายของหมู่บ้าน การดูแลผู้ป่วยติดเตียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพจิต ส่งเสริมการปลูกและจำหน่ายพืชสมุนไพรเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ การบริการสาธารณสุขที่เข้าถึงง่าย มีมาตรฐานและเท่าเทียมกันทุกพื้นที่

ค. ด้านการศึกษา. เน้นการดูแลผู้ด้อยโอกาสด้านการศึกษาโดยให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากไร้ จัดหาอุปกรณ์การเรียน ที่พักและอาหารให้เด็กที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งห่างไกลจากสถานศึกษา ผลักดันการศึกษาเชิงปฏิบัติการให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่และมุ่งเน้นการศึกษาในภาคปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในชุมชนให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนระดับจังหวัด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับชุมชน

ง. ด้านสวัสดิการ ส่งเสริมให้ชาวสุพรรณทุกคนเข้าถึงสวัสดิการชุมชน เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จัดหาไฟฟ้าสำหรับการทำเกษตร มีกองทุนหมู่บ้านหรือสวัสดิการช่วยเหลือยามฉุกเฉิน เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย

จ. ด้านที่พักอาศัย ควรมีเงินช่วยเหลือซ่อมแซมบ้าน วิเคราะห์และวางแผนระบบน้ำ ส่งเสริมให้แต่ละชุมชนมีแหล่งน้ำอุปโภค

กิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งหมดถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวสุพรรณบุรีให้ดียิ่งขึ้น เพราะการที่ทุกคนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเหล่านี้ขึ้นถือเป็นการร่วมกันลงฉันทานุมัติตกลงร่วมกันว่าจะขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตในประเด็นใดบ้าง เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตคือ แผนพัฒนา ที่จัดทำโดยความร่วมมือจากทั้งภาคประชาชน ภาคธุรกิจและภาครัฐ

ในส่วนของการดำเนินการขั้นต่อไปของพื้นที่ จะมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งปีหลัง ใน 2 ส่วน ได้แก่

1) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวสุพรรณบุรี จะเชิญผู้นำขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี สมาคมเครือข่ายภาคประชาสังคมสุพรรณบุรี สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม (สสป.) และเหล่าผู้นำชุมชนจากทุกอำเภอ ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำบลบ้านแหลมพัฒนา อำเภอบางปลาม้า ซึ่งเป็นตำบลนำร่องในการขับเคลื่อนมาร่วมพูดคุยกันเพื่อกำหนดแผนพัฒนาร่วมกัน

2) การขับเคลื่อนพื้นที่ระดับตำบลนำร่อง ที่ตำบลบ้านแหลมพัฒนา อำเภอบางปลาม้า ในส่วนของแผนพัฒนาระดับตำบล จะใช้ตำบลบ้านแหลมพัฒนาเป็นพื้นที่นำร่องขับเคลื่อนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาวิจัย โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ นวัตกรรมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง พื้นฐานของ “ประชาธิปไตยอัตลักษณ์ไทย” ผลงานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ: ทุนส่งเสริมกลุ่มวิจัยศักยภาพสูง (สัญญาเลขที่ N42A660622)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

References

Alinsky, S. (1989). *Rules for radicals: A pragmatic primer for realistic radicals.* New York, NY: Vintage.

Bramley, G., & Power, S. (2009). Urban form and social sustainability: The role of density and housing type. *Environment and Planning B: Planning and Design, 36*(1), 30-48.

Brown, R. B., Xu, X., Barfield, M. A., & King, B. G. (2000). Community experience and the conceptual distinctness of rural community attachment and satisfaction. *Research in Community Sociology, 10*, 421-446.

Castells, M. (2008). The new public sphere: Global civil society, communication networks, and global governance. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 616*(1), 78-93.

Cope, M. R., Flaherty, J., Young, K. D., & Brown, R. B. (2015). Olympic boomtown: The social impacts of a one-time mega-event in Utah's Heber Valley. *Sociological Spectrum, 35*(2), 136-160.

Eizenberg, E., & Jabareen, Y. (2017). Social sustainability: A new conceptual framework. *Sustainability, 9*(1), 68.

Goodsell, T. L., Flaherty, J., & Brown, R. B. (2010). Community as moral proximity: Theorizing community in a global economy. *Rural America in a Globalizing World: Problems and Prospects for the*, 626-641.

Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy*. John Wiley & Sons.

Habermas, J. (2020). The public sphere: An encyclopedia article. In *Critical Theory and Society* (pp. 136-142). Routledge.

Habermas, J. (1991). *The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society*. MIT Press.

Isariyanon, M., Isariyanon, S., & Silakorn, S. (2021). Community development of community strength to self-organization community of Thung Pho Sub-district, Na Di District, Prachin Buri Province. *Nakhon Lampang Buddhist College's Journal, 10*(2), 15–30. (in Thai)

Ismail, M. (2009). Corporate social responsibility and its role in community development: An international perspective. *Journal of International Social Research, 2*(9), 199-209.

Kaewthep, K. (1995). *Working in a community cultural way with human beings at the center*. Catholic Council of Thailand for Development. (in Thai)

Kleinstüber, H. J. (2001). Habermas and the public sphere: From a German to a European perspective. *Javnost - The Public, 8*(1), 95-108.

Phillips, R., & Pittman, R. (2008). *An introduction to community development*. New York, NY: Routledge.

Promgird, P. (2013). *Political sociology*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. (in Thai)

Samukkethum, S. (2015). Community, individuality and development in the globalization era. *Journal of Social Development and Management Strategy, 17*(1), 1–27. (in Thai)

Samukkethum, S. (2023). *Community empowerment and sustainable development*. National Institute of Development Administration. (in Thai)

Sommerfeldt, E. J. (2013). The civility of social capital: Public relations in the public sphere, civil society, and democracy. *Public Relations Review, 39*(4), 280-297.

Suphanburi Provincial Statistical Office. (2021). *Suphan Buri provincial statistical report: 2021*. Suphanburi, Thailand: Suphan Buri Provincial Statistical Office. (in Thai)